

Echipa Teatrului Tineretului din Piatra-Neamț

Profitând de tradiționalul „turnee de primăvară” al Teatrului Tineretului din Piatra-Neamț, am invitat colectivul la redacție, la una dintre obișnuitele noastre întâlniri de lucru, la „masa rotundă”. Cu unul dintre acele gesturi simple care definesc spiritul unei echipe, întreaga trupă a răspuns invitației noastre. Faptul, prin semnificațiile sale, ne-a bucurat. Deci : Eduard Covali, director; Paul Fîndrihan, secretar literar ; Mihai Mădescu, scenograf; actrițele Adria Pamfil, Eugenia Balaure, Lucia Ștefănescu, Marga Pavlidis, Nina Zăinescu; actorii Boris Petroff, Cornel Nicoară, Mitică Popescu, Alexandru Lazăr, Constantin Cojocaru, Constantin Ghenescu, Corneliu Dan Borcia, Theodor Danetti, Eugen Apostol, Ieronim Crișan, Ion Muscă, Gelu Nițu. Au mai participat Zoe Anghel-Stanca, profesoara unora dintre actori și colaboratoare statornică la compartimentul regie (o montare recentă : Harap Alb) și Cătălina Buzoianu, autoarea spectacolului Peer Gynt. Redacția a fost reprezentată de Mira Iosif și Ileana Popovici.

Redacția : Deși revista urmărește activitatea teatrului vostru spectacol cu spectacol, n-am mai avut de mult prilejul să ne întâlnim și să stăm de vorbă, prietenește, despre ceea ce nu se vede întotdeauna pe scenă — despre problemele, preocupările, bucuriile și necazurile din care se țese viața de fiecare zi la Piatra-Neamț. Intr-un cuvânt : ce mai e nou la voi ? Cum stați cu pulsul, cu temperatura ?

Autodiagnostic

Boris Petroff : Probabil că ați auzit și dumneavoastră, cum am auzit-o și noi, afirmația unui gazetar căruia nu i-au plăcut

niște spectacole ale noastre : că sîntem în declin, că sîntem un teatru care „a fost”, că acum „sînt” alte teatre. N-am să ascund că am fost mîhniți ; dar ne-a trecut, fiindcă, pe de o parte, nici n-avem timp să ne adîncim în mîhniri și în retrospective nostalgice, pe de alta, nici nu credem că afirmația e adevărată. În ce mă privește, am rămas cu același sentiment stenic dintotdeauna, că mă aflu într-un colectiv viu, adică în permanență capabil de regenerare. Dar să nu ne mîrginim, să judecăm la nivelul sentimentelor, ci să încercăm să cîntărim faptele. Oare se poate ca un teatru, oricît de bun, s-o ducă tot într-un triumf ? Bijubiile, experiențele neizbutite nu sînt presărate în drumul fiecărui succes ? Există o lege pe care am învățat-o la fizică și pe care îmi convine s-o

citez : atunci cînd în calea frontului de unde se află un obstacol, el poate constitui sursa altei unde care se creează. Sînt de 6 ani în colectivul de la Piatra-Neamț și-mi dau seama că el își menține tineretea — nu după succesul de care se bucură un spectacol sau altul, ci după faptul că își păstrează exigența. N-am început să ne apreciem cu indulgență, nu ne-am coborît pretențiile față de noi înșine. Condiția noastră e : participare totală. La nivelul acesta vrem să eșecăm și să ne facem meseria.

E adevărat că, în timp, actori foarte buni au plecat spre alte teatre ; dar asta s-a întîmplat mereu, și între timp vin absolvenți ai institutului, care se înscriu repede în stilul de viață și de joc al colectivului. De fapt, „stilul de joc“ nu e un „stil“ unic și aparte, ci înseamnă disponibilitatea de a ne modela potrivit cerințelor deosebite ale fiecărei montări. Însă „stilul de viață“ cred că este într-adevăr numai al nostru ; tot ceea ce facem, toate ideile, inițiativele, chiar distracțiile noastre pornesc de la teatru și se întorc tot acolo, i se subordonează. Am organizat un „salon“ artistic pentru intelectualii din oraș, un club pe care-l deschidem în anumite zile întîlnirilor cu spectatorii, un soi de teatru de păpuși ; avem un studio pentru elevi, unde prezentăm spectacole în întîmpinarea programei lor analitice ; încercăm să nu ne fie străin nimic din ce se cheamă legătura cu publicul. Iar între noi sîntem foarte buni prieteni. Cred că se poate vorbi despre familia teatrală de la Piatra-Neamț.

Gelu Nițu : Sînt în primul an de meserie, totuși mă simt îndreptățit să fiu indignat de părerea care circulă în viața teatrală despre trupa de la Piatra-Neamț. Student fiind, am auzit voci spunînd : „nu mai sînt spectacolele acelea, nu mai e entuziasmul... „ce frumos era la Piatra-Neamț...“. Bine știut este că principiul conducător al acestui teatru a fost veșnica împrosptătare ; în același studiu se afla și atunci cînd atenția întregii critici se afla îndreptată asupra lui, în „momentul Andrei Șerban“. Cred că este greșit să spunem că trupa a suferit un declin ; pilonii, din cîte știu, tot aceiași sînt ; că au plecat cîțiva actori și au venit alții, nu poate fi decît un lucru bun.

Spun acestea tocmai din punctul de vedere al unui tînăr absolvent, proaspăt intrat în teatru. Am avut bucuria, împreună cu colegii mei, să fim primiți în plin, cu porțile deschise ; de la început nu s-a dat pe mîna integral, o piesă. Ar fi ideal — fac un apel la directorii de teatre — ca peste tot absolvenții să fie primiți la fel ; pentru că faza aceea cvasi-obligatorie de așteptare pe lingă maestri, tocmai atunci cînd ai terminat un institut și ai capul plin de gînduri mari, nu cred că este bună pentru elanul unui tînăr care vrea să se afirme. Poate că este și mai educativ ca tînărul actor să fie verificat de

îndată ce vine în teatru : „hai să vedem ce poți să faci, cum te integrezi în trupă“. Integrarea noastră rapidă a fost accentuată de faptul că am avut răspunderea pentru destinul unui spectacol : Șeful sectorului suflete.

Paul Findrihan : Întrebarea aceea la care se refereau cu atîta amărăciune Boris Petroff și Gelu Nițu (apărută într-un ziar din București, după turneul nostru trecut), era : «nu cumva teatru „tineretului“ și-a pierdut tineretea ?» Acum i se poate da un răspuns precis : teatru nu și-a pierdut tineretea, ci s-a maturizat. De la entuziasmul juvenil, s-a trecut la un mod de lucru mai științific. Tot ceea ce, de-a lungul unui deceniu de activitate, s-a experimentat, s-a gîndit, s-a profilat, s-a transformat într-o politică repertorială, într-o politică de cadre, într-o politică de relație în teatru și de relație a teatrului cu publicul. În această serie generală se înscriu o seamă de activități care, privite din afară, separat, pot fi luate drept „o eclipsă“. Dincolo de preocupările parateatrale, de stațiunile de teatru școlar, de festivalurile (profesioniste și de amatori) dedicate copiilor, există însă activitatea noastră internă permanentă care, analizată în adîncime și urmărită pas cu pas, demonstrează o anumită politică teatrală și acel climat specific despre care unii spun că e o autopropagandă perpetuă de-a lungul anilor.

Să mă explic : noi nu avem numai „spectacole-bombă“, avem și spectacole de nivel mediu, care ne preocupă la fel de mult. Importanță la aceste spectacole nu este premiara, ci atmosfera serilor de repetiții, în care actorii, regizorul, întreaga trupă obțin cîștiguri esențiale. Am să exemplific cu *Năpasta*, care a căzut după numai 5 reprezentații. Un tînăr regizor, Alexa Visarion, avînd de dat examenul de stat, ne-a propus această piesă ; a lucrat o perioadă îndelungată cu o mină de actori (fiecare în parte a dat un examen deosebit de greu), a făcut și scenografia. Spectacolul a eșuat ; poate că distribuția n-a fost cea mai fericită, poate că partiturile i-au depășit pe unii dintre interpreți, poate că... Totuși, a fost o muncă rodnică, ceea ce s-a confirmat în evoluția ulterioară a regizorului cît și a actorilor. E foarte ușor de aplicat o etichetă pe fiecare producție în parte ; totuși prin asta nu sesizăm realitatea unui teatru. O apreciere fondată trebuie să țină seama de tot ce se întîmple într-o perioadă, de ceea ce se transmite de la o montare la alta, de investițiile care nu se fructifică imediat.

Redacția : *Recunoaștem pasiunea cu care vă apărați „tineretea fără bătrînețe“, iar turneul la care am asistat confirmă că spiritul de la Piatra-Neamț se păstrează. Am regăsit prospețimea, entuziasmul, munca regizorală ; datorită lor, Teatrul Tineretului a devenit un*

punct important referință în mișcarea teatrală, atunci când se vorbește de echipă, de experiment. Discuția noastră ar fi un bun prilej să facem cunoscut modul vostru concret de lucru, ce este specific și important pentru acest climat.

Un laborator profesional

Eugenia Balaure : Prin natura solicitărilor și prin metodele de căutare a soluțiilor, Teatrul din Piatra-Neamț seamănă cu un laborator. Aici vin pe rând să lucreze regizori extrem de deosebiți, și actorii trebuie, de fiecare dată, să se muleze pe cerințele respective : una este un spectacol à la Zoe Anghel, alta un spectacol à la Cătălina Buzoianu ș.a.m.d. De aceea, spectacolele de la Piatra-Neamț nici nu seamănă unul cu altul.

Nu există un „secret al succesului“, după cum nici insuccesul nu e neapărat „un indicu“ că s-a întâmplat ceva rău. E greu să ne imaginăm că există trupe perfecte și actori perfecți ; sînt momente de glorie și momente de impas, un actor poate fi odată strălucitor și altă dată să nu-i meargă rolul. Alceva e însă tensiunea creatoare, efortul : aici nu au voie să apară pauze. Anul trecut am lucrat cu profesoara și regizoarea Zoe Anghel *Harap Alb* ; pe lângă problemele obișnuite de interpretare, ni s-au pus acut probleme de condiție fizică. Solicitarea era totală, iar noi eram atît de oboșiți, încît nu mai izbuteam să realizăm concentrarea psihică. Ne-am gândit, împreună cu directorul, ce-am putea face, și, la cererea colectivului, s-au înființat ore de sport, la care participa toată lumea. Asta mai înseamnă că rezultatele noastre îi interesau și pe ceilalți ; ajutorul a fost prompt ; îndată ce am cerut un lucru, l-am avut ; chiar și Sala Sporturilor, care găzduiește campionate naționale !

După aceea, s-a pus problema volubilității verbale. Am făcut un studio de imprimare, frumos și bine dotat, invidiat de multe teatre din țară. Teatrul nostru, care nu e deloc mare, și-a găsit toate încăperile și condițiile pentru ce ne este necesar. Nu facem un secret din asta : dacă reușim (se întâmplă și contrariul) e pentru că totul se pune în serviciul spectacolului.

Cătălina Buzoianu : Acest colectiv n-a fost pentru mine o surpriză, fiindcă îi urmărisem evoluția ; acum însă l-am cunoscut mai profund. Principala sa calitate este omogenitatea. Cred că este singurul colectiv din țară despre care putem afirma — dacă în general putem face o asemenea afirmație — că n-are *nici un* actor prost. Chiar celebra trupă grupată anul acesta la Tg. Mureș este, cred, mai inegală decît cea de la Piatra-Neamț.

Și mai are o calitate : a fost educat de niște mari regizori, care și-au lăsat asupra lui o amprentă vizibilă. Pe alte scene unde am lucrat, n-am avut un punct de referință ; pe cînd aici, nu puteam să propun o soluție, că imediat mi se spunea : asta era în *Woyzeck*, cealaltă în *Omul cel bun*, sau în *Arden*, și trebuia să mă controlez și să mă depășesc. E o condiție de lucru teribil de stimuloare.

Zoe Anghel : Paul Findrihan a spus aici o frază foarte importantă, anume că Teatrul din Piatra-Neamț are o anumită politică. Mi se pare că ea trebuie evidențiată. Cam o dată pe an, Teatrul Tineretului are un succes care interesează opinia publică. Acest succes se face pe munca de colectiv, pe munca de laborator, și la piese mai izbutite, și la piese mai puțin izbutite, în care însă actorii sînt solicitați integral. Între evenimente, se mai fac niște mici spectacole, care trec din păcate prea neobservate ; în ficcare dintre ele apare cîte un lucru nou și interesant. Să spunem că este un plan minimal, pentru realizarea unui plan maximal. Spectacolul tinerilor absolvenți trebuia urmărit din acest punct de vedere, ca spectacol de laborator : ce au realizat ei, cum au crescut față de timpul cînd erau studenți — pentru că nu este atît de ușor ca trei absolvenți să intre, din primele săptămîni, într-o piesă destul de grea și să se descurce singuri. Cred că metoda de a le oferi tinerilor piese-piatră de încercare este foarte bună. Îmi amintesc, de pildă, de *Duelul*, unde Mitică Popescu — spre deosebire de ce făcuse în Institut, unde juca numai roluri de oameni maturi, cu multă gravitate și seriozitate — a izbutit unul dintre cele mai încîntătoare personaje de comedie muzicală pe care le-am văzut. În *Melodie varșoviană* a strălucit Mihai Dobre, care aproape că se pierduse la Tg. Mureș. Socotesc că ceea ce se întâmplă la Piatra-Neamț — inclusiv munca de fiecare zi a regizorului permanent Gabriel Negri, care lucrează piesele în modul cel mai riguros — este o *întoarcere la teatru*. Eu am pus în scenă *Harap Alb*, dar abia aici la București, cînd am văzut spectacolul „la rece“, mi-am dat seama ce performanțe le-am cerut. Vă spun foarte sincer, nici de la studenți, care sînt mult mai tineri, n-am reușit să obțin atîta disponibilitate, atîta mobilitate și bucurie a jocului.

Ion Muscă : Norocul nostru e că nu avem timp să ne plictisim. Am stat de vorbă cu colegi repartizați în alte teatre ; ei se plîng : „ne plictisim îngrozitor, toată ziua stăm în circiumă, fiindcă nu avem ce face“. Noi stăm în teatru 12—14 ore pe zi ; aproape că ne petrecem viața în teatru — avem repetiții, după aceea le discutăm, avem clubul nostru, pînă și meciurile le vedem acolo împreună.

Sus : *Eduard Covali și Alexandru Lazăr.*

Mijloc : *Eugen Apostol, Eugenia Balaure, Corneliu Dan Borgia.*

Jos : *Constantin Cojocaru, Cornel Nicoară și Theodor Danetti.*

Constantin Ghencu : Cea mai emoționantă clipă a fost pentru mine aseară, când fostul student a jucat sub privirea profesorilor săi, Moni Gheletter și Zoe Anghel. A fost un examen, *a-i mulțumi* fiind singurul mijloc de *a le mulțumi* pentru că m-au crescut.

În școala japoneză și în școala chinezească de teatru, actorul apare în fața publicului după 8-9 ani. Noi ne confruntăm de la început și permanent. În acești trei ani, jucând, mi-am descoperit multe defecte și am devenit foarte ambițios ; judecând după starea de spirit a colegilor din alte teatre, care afirmă sincer și cu convingere cât de mari sînt, ce succese au, poate că asta nu se întîmplă dacă nu veneam aici. Nu contest că e bine să reușești și să interpretezi roluri principale ; dar socotesc că e tot atît de bine ca, timp de cîtiva ani, să joci roluri mici și diverse. Profesorii noștri, în institut, ne-au dat alfabetul, regizorii ne duc cu cite un pas mai departe ; dar noi, aici, căutăm să ne formăm ca actori totali, cîntăm, dansăm. jucăm dramă, comedie, ducem o luptă continuă cu noi înșine. Atmosfera colegială, prietenească, e importantă nu atît în sine, cît în măsura în care ne și ajută în meserie ; aici ne putem bizui fiecare nu numai pe partenerul direct, ci și pe cel care, neavînd replică, stă în sală, atent, și pe urmă vine să-ți spună, nu neapărat că ai fost extraordinar, cum se mai obișnuiește prin teatre, ci TOTUL, inclusiv cusururile. Nici nu vâ închipuiți ce important e asta pentru un rol mic, care-ți pune cu atît mai multe probleme cu cît expresia trebuie să fie mai concentrată, iar publicului îi oferi doar ultimul rezultat al muncii.

Sîntem la începutul unui drum foarte anevoios și frumos, și nu-mi visez un rol anume, ci să-mi dovedesc mie însumi ce pot face prin muncă și talent. Asta o gîndesc foarte mulți dintre cei de la Piatra-Neamț.

Ieronim Crișan : Cred că cel mai important lucru este că n-avem deloc sentimentul depărtării, complexul teatrului de provincie. Firește că există distanța, dar în creație nu există diferență.

Marga Pavlidis, Constantin Ghenescu, Ieronim Crișan, Gelu Nițu și Mitică Popescu

Provincia: o condiție psihologică aparte

Cornel Nicoară : Nu ne simțim teatru provincial, dar, obiectiv, avem niște dificultăți care țin de condiția unui teatru dintr-un oraș mic ; nu le putem ignora, fiindcă trebuie să desfășurăm o întreagă strategie ca să le contracărăm. Altfel ajung ele să ne domine creația. Principala : din punctul de vedere al relației teatru-public, sintem un „teatru fără patrie“. Nu jucăm numai pentru spectatori din oraș — sint prea puțini —, trebuie să batem o întreagă porțiune de țară ca să ne îndeplinim planul (eficiența economică intră și ea în linia de conduită a unui teatru). De aici, o sumedenie de probleme de repertoriu, de pregătire a unor montări potrivite pentru deplasări etc.

Ă propos de turnee, aș vrea să deschid o paranteză despre etica profesiei noastre și despre mentalitatea care există în relațiile dintre teatre. În unele orașe ne izbibim de o atitudine de-a dreptul răuvoitoare din partea colegilor noștri. La Iași am stabilit de comun acord o dată ; totuși, de două luni încoace sintem mereu aminați. N-am jucat de foarte mulți ani pe scena teatrului din Timișoara (am dat *Harap Alb* în niște condiții îngrozitoare, pe motiv că sala era ocupată, în fond era liberă) ori din Brașov ; jucăm la case de cultură, pe scene impro-

vizate, fără un minim de sceno-tehnică, subminându-ne astfel propriile spectacole. Iar publicul, firește, n-are de unde să știe cum arată ele în realitate. Noi nu facem concurență nimănui, noi facem teatru ; dacă entuziasmul și dăruirea se izbesc de astfel de meschinării, ce e de făcut ?

Mihai Mădescu : Mi se pare demn de semnalat alt fenomen care se petrece cu teatrele din provincie : se naște criteriul de comparație, competiția. În alți ani, trupa din Piatra-Neamț era cam singura capabilă să concureze cu Bucureștiul, acum avem „rivali“, apar și alte colective foarte bune (unii dintre actorii lor au plecat chiar de la noi). Mă refer la Tîrgu Mureș, care a avut o stațiune surprinzătoare ; de asemenea, la Pitești, trupa e poate chiar mai bună decît a noastră, numai că deocamdată îi lipsește animatorul. De aci, o stare de spirit stimulatorie, ceea ce pentru teatru în general e foarte bine.

În acest turneu, trupa a venit cu fruntea sus. Lucrînd la *Peer Gynt*, am simțit din nou în colectiv vechea atmosferă de ambiție și de dăruire totală. Într-un fel, teatrul stă mai bine decît în trecut ; acum ne-am îndeplinit și planul (ceea ce nu se prea întâmpla). Regretul meu e că spectacolele noastre foarte bune se pierd prea repede. După atîta efort, peste o lună, *Peer Gynt* moare, așa cum au murit și *Omul cel bun din St-Ciuan*, și *Nu sint turnul Eiffel*, după cîte 15—20, maximum 25 de reprezentații (cu turnee cu tot). I. Popescu-Udriște face un

decor foarte bun și trăiește (psihologic) din el 3—4 ani. *Troilus și Cresida* a fost văzut de zeci de mii de spectatori. Noi pornim de la început cu conștiința că dăm viață unei efemeride; și asta e foarte greu de suportat pentru un creator. Sigur, teatrul ca atare e o artă efemeră, totuși spectacolele bune au o oarecare longevitate. Ca să rezisti acestei condiții, trebuie un fel de antrenament psihologic.

Alexandru Lazăr: În dorința de a ne păstra cât de cât spectacolele, le imprimăm pe bandă de magnetofon. Ar fi foarte bine dacă ATM-ul ar găsi o soluție (eventual cu ajutorul tinerilor regizori și operatori de film) pentru a fixa pe peliculă cele mai bune spectacole din țară. Visăm să ne procurăm un aparat de filmat și să ne facem o mică filmotecă.

Paul Findrihan: Avem o arhivă a spectacolelor; fiecare montare are o mapă: textul, schițele de decor și costume, fotografiile și cronica dramatică. Acum s-au adăugat și imprimările pe bandă. E rolul memoriei: să lupte cu timpul, cu uitarea.

Cătălina Buzoianu: Necazul vine de acolo de unde unii trebuie să lupte cu timpul, în vreme ce firese ar fi să-l aibă aliat. Această dureroasă problemă a publicului, din cauza căreia un spectacol, oricât de bun, se termină după 7—8 reprezentații, modifică și condiția actorului. E o problemă care la București ori în alte orașe mari nu există. La noi, la Iași, un actor poate avea bucuria să joace într-un spectacol bun (și chiar într-unul mai puțin bun) o stagiune sau două, pe cînd actorul de la Piatra-Neamț, nu. Aș vrea să fac o comparație între doi actori deosebit de importanți ai generației tinere, cu care am avut prilejul să lucrez: Dionisie Vitcu și Mitică Popescu au deținut, în piesele pe care le-am pus eu, partituri de întindere. La premieră la *Bolnavul închipuit*, Vitcu nu era nici pe departe atât de bun cum este astăzi, după un an și jumătate de spectacol; la început, el se detașa foarte puțin de restul ansamblului, iar acum este cu 10 clase deasupra spectacolului. Mitică Popescu nu va avea niciodată posibilitatea acestui urcuș, pentru că, după 8—10 reprezentații, *Peer Gynt* nu va mai exista.

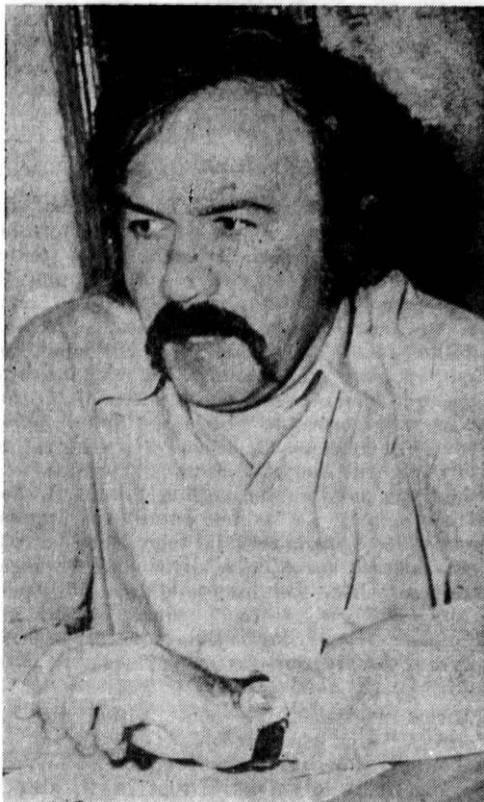
Redacția: Teatrul din Piatra-Neamț a pornit de la înființare cu această condiție dramatică, „de teatru fără patrie”, cum spunea Cornel Nicoară; am înțeles că trăiți ca un „comando” mereu gata să sară în foc, fără relaxare. Judecînd însă după rezultate, se pare că această tensiune vă apără de rutină și de amotțire...

Eugenia Balaure: Există dificultățile obiective, pe care în forul nostru intim le-am acceptat și le-am depășit, de vreme ce ne aflăm aici; însă există și altele, provocate de niște reglementări ce nu țin seamă de

Adria Pamfil

Boris Petroff

Sus : Zoe Anghel-Stanca și Ion Muscă.

Jos : Nina Zăinescu și Paul Findrihan.

unele aspecte ale realității. Toată lumea știe cât de importantă e problema repertoriului și câte derivă de aci. Direcția caută texte, se consultă cu colectivul, caută să pună în valoare niște talente, se gindește la ce regizori ar putea apela. Toate acestea trebuie stabilite până la o dată fixă. Și când, în sfârșit, e clar, s-a compus, din toate aceste elemente, formula cea mai convenabilă, intervine ceva care ne obligă s-o luăm de la capăt. Concret, ne făcusem o mulțime de visuri pentru noua stagiune în legătură cu *Piticul din grădina de vară* a lui D. R. Popescu. Înainte de a ne apuca să lucrăm, piesa a fost prezentată la televiziune și văzută de toată țara, cu o distribuție de regal actoricesc. Oricit de bine am face noi spectacolul, publicul nu mai vine. La fel s-a întâmplat și cu trilogia *Delavrancea*, pe care o aveam în program : a apărut serialul „Mușatinii”.

Mitică Popescu : N-a fost altfel nici cu *Woyzeck*, nici cu *Năpasta*. Televiziunea ne face mereu surprize. Concuranța e fructuoasă, dar așa nu e echitabilă. Drept ar fi, atunci,

să fie obligată și televiziunea să-și anunțe repertoriul din timp, măcar să evităm noi titlurile lor. Observ că în ce privește filmele se ține seama de titlurile aflate în rețeaua de difuzare.

Constantin Cojocaru : „Inghetarea” repertoriului e o piedică. Reușita unui spectacol e rezultatul unui șir întreg de coincidențe fericite ; dacă un element lipsește, e logic să schimbi soluția, să te adaptezi noii situații. Destule întâmplări pot interveni — de pildă, indisponibilitatea regizorului potrivit.

Cornel Nicoară : Sau apariția unei piese mai bune, decît cea aprobată... Sau ocazia fericită de colaborare cu un regizor... Ar trebui să ni se permită să facem din mers aceste schimbări pe care le impune viața, fără atîtea hîrtii și aprobări. Restricția pornită de la centru se agravează la nivel local, trebuie să explicăm peste tot de ce și cum, și se întâmplă ca, pînă să primim dezlegările, ocazia să fie deja pierdută...

Mitică Popescu : Repertoriul se fixează în mai, dar abia în septembrie vezi ce actori au plecat și cine a venit. A stabili un repertoriu nu înseamnă numai a alege niște titluri, ci și a gîndi cine ar putea să-l realizeze. În lotul național de fotbal, dacă-și rupe un jucător piciorul, toată lumea se alarmează ; dar lui Alexă Visarion, la *Năpasta*, i-au plecat din distribuție 3 din 5... Nu era în intențiile lui să joc eu Ion nebulun, a fost o soluție de forță majoră... Acum am dori să colaborăm cu Liviu Ciulei ; el nu ne refuză, dar îl preocupă anume piese. Mi se pare mai folositor ca un regizor să ne propună ce-l interesează pe el (așa cum a venit Radu Penciulescu cu *Woyzeck*), decît să apelăm la un regizor (oricît de mare ar fi) care citește piesa în tren, face cunoștință cu scenograful la restaurantul Ceahlăul, și o duce într-o goană pînă la premieră.

O critică adresată... criticilor

Cornel Nicoară : Am putea vorbi și despre tristețile noastre legate de lipsa criticii. Spectacolele teatrului au fost, cred, la același nivel, de la înființare pînă acum ; în schimb, înregistrăm cu regret următorul fenomen : acum 6 ani, cînd am terminat institutul, criticii veneau la premierele noastre, trimiteam un autobuz și se întorcea plin ; în ul-

timii trei ani, trimitem același autobuz, dar se întoarce gol, în cel mai fericit caz cu 1—2 persoane.

Constantin Cojocaru : Mă întreb : în ce măsură poate un turneu în București, cu un spectacol sau două — să zicem, unul bun și unul mai puțin reușit —, să definească un teatru, din punctul de vedere al criticii, astfel încât să emită o apreciere de ansamblu ? Altceva ar fi dacă ne-ar urmări activitatea pas cu pas ; atunci ar dispune într-adevăr de un fundal excelent pentru a analiza turneul.

Adria Pamfil : Aș împinge puțin mai departe întrebarea : acest fenomen — existența Teatrului Tineretului din Piatra-Neamț — odată instalat în viața teatrului românesc, de ce oare nici un critic nu i s-a devotat, în sensul profund al cuvîntului ? Nu înțeleg prin asta a lăuda spectacolele, ci a căuta să sesizeze esența, pentru a putea interveni și în explicarea greșelilor, a eșecurilor.

Paul Findrihan : Iată o inconsecvență față de principiul care ar putea să deruteze : după plenara din iulie, criticii au luat atitudine în presă, vorbind, în mod firesc, despre necesitatea de a realiza spectacole care să reflecte preocupările societății noastre. Am pregătit *Ștafeta nevăzută* și am invitat criticii ; fără să se știe cum a reușit spectacolul, ei s-au abținut să vină. Aproape că nu s-a scris despre acest spectacol.

Ion Muscă : Se poate și mai rău decît să nu se scrie : să se scrie fără a se fi văzut spectacolul. La *Șeful sectorului suflute*, Liliانا Moldovan a venit, a filmat în grabă o ultimă secvență și a făcut o cronică la Televiziune.

Nina Zăinescu : Și era primul nostru spectacol...

Gelu Nițu : Trupa are o demnitate la care ține foarte mult ; n-am vrea ca un cronicar obosit, în trecere prin oraș, să ne pună în astfel de situații...

Cătălina Buzoianu : Aș dori să vorbesc despre trei spectacole : *Britannicus*, *Năpasta* și *Balul hoților* ; la început, ele s-au bucurat de o foarte bună primire din partea criticii și a mișcării teatrale, apoi, în turneele la București, au stîrnit o evidentă nemulțumire. Anumite spectacole (și e firesc să fie așa) suferă fluctuații la bursa valorilor. Totuși, fiecare caz în parte trebuie tratat cu discernămint, nuanțat. Aceste trei spectacole sînt ale unor regizori prestigioși, care-și demonstrează cu fiecare montare calitatea — poate trei dintre cei mai importanți regizori din țara noastră. Există spectacole ratate din care actorii pot învăța mai mult decît din altele reușite, cu foarte mare succes la public ; mai ales în condițiile teatrului de provincie. Experiența lucrului cu Manea, cu Penciulescu și cu Alexa Visarion a însemnat pentru actori un câștig imens, și nu în satisfacții personale. Anumite experiențe (nu experimente) sînt foarte necesare în viața unui colectiv, ele nu trebuie distruse. *Balul*

Cătălina Buzoianu

hoților poate că nu era potrivit pentru un turneu în București, dar era un spectacol corect, plăcut, de multe ori încântător, atunci cînd interpreții se simțeau liberi ; în comparație cu unele spectacole cu mari pretenții, dar realizate mizerabil, nu cred că merita o asemenea judecată. Nici ca efect psihologic : actorii au crezut în ceea ce au făcut, și vechimea exagerată a cronicii i-a lovit ; asta se poate reflecta mai tirziu într-o atitudine reticentă față de crezul unui spectacol...

Eduard Covali : Trăim o existență de pionierat ; teatralizarea publicului se face greu. În aceste condiții, cronică ar trebui să fie impulsivă, nu coercitivă. Tudor Vianu nu era propriu-zis un cronicar teatral, dar avea o generozitate a gândirii care deștepta interesul față de teatru. Infaibilitate în materie de artă nu există ; dar una este să consumi gânduri generoase și eventual să nu le duci pînă la capăt, și alta, să pornești

fără nici un gând. Viața teatrală propune mai multe idei decât se reflectă în presă. Chiar în eșecuri există investiții propulsive. În „Note și contranote“, Eugen Ionescu spune : „Criticul trebuie să fie ucenicul operei, nu profesorul ei.“ În momentul când realizezi un act critic, trebuie să pleci de la punctul de vedere pe care ți-l oferă artistul, nu de la propriile tale gânduri cu care ai venit de acasă. Un spectacol e o propunere de lectură — și numai de pe această poziție se poate discuta. Lipsește de multe ori vederea de ansamblu, criteriul, se judecă trunchiat.

Alexandru Lazăr : Intrebarea e : critica stabilește doar niște valori, judecă — ori merge mai departe, are un rol constructiv ? Noi am fost o creație a criticii ; am pornit lin, obișnuit, ca orice teatru de provincie, dar la un moment dat am fost duși înainte, impulsionați de critică. Au fost câțiva ani de strălucire — tot atunci au strălucit mai puternic și regizorii care ne-au dus la succes, Todea, Cojar ; apoi, seduși, am fost abandonați... Am continuat să lucrăm, dar ne-a fost mai greu — mai ales că asta a coincis cu plecarea unor actori care se formaseră. Cronica e importantă nu numai pentru aprecieri, ci pentru ceea ce putem învăța din ea ; mai ales că sîntem tineri în meserie, n-avem pretenții de mari actori. Avem însă pretenția că sîntem o trupă care poate fi bine dirijată. Iată — o discuție obiectivă și sinceră cu Valentin Silvestru, după vizionarea la *Peer Gynt* ne-a ajutat să îmbunătățim actul II.

Redacția : Ascultăm cu atenție aceste reproșuri adresate breslei noastre, deși revista „Teatrul“ ca atare și-a făcut consecvent datoria. Nu vă dăm intrutotul dreptate ; puține teatre s-au bucurat de o mai mare simpatie, mai ales din partea criticii tinere, iar o cronică excesiv de partizană riscă să-și piardă obiectivitatea. Dar ceva e adevărat și trebuie reținut : apelul către receptivitatea la nou, discernămint, capacitatea de a vedea, dincolo de spectacol, semnificațiile sale.

O întrebare, pentru final : ce perspectivă aveți asupra perioadei următoare ?

Eduard Covali : Montăm *Mutter Courage*, în regia Ginei Ionescu, cu Adria Pamfil în rolul principal ; regizoarea are un gând foarte frumos, care dă piesei o amplă deschidere. Zoe Anghel începe repetițiile la *Nastratin Hogeia*. Cu pregătirea acestor spectacole, stagiunea ajunge la final. Între timp, ne așteaptă un turneu în străinătate.

Am schițat și repertoriul viitor ; dar nu-l dăm ca definitiv, deocamdată ; discutăm cu diferiți regizori, și avem câteva răspunsuri pozitive. În majoritate, contăm tot pe tineri ; totuși, din cînd în cînd, trupa are absolută nevoie de un creator matur, capabil să dea actorilor certitudini. Apelăm la Radu Penculescu, la Sanda Manu. De asemenea, avem în vedere completarea trupei ; vrem să obținem câteva posturi de absolvenți, fiindcă ne convine mai mult să aducem

Lucia Ștefănescu

actori proaspeți, care se întregesc firesc în colectiv, decât să trebuiască să-i dezvoltăm de ce au învățat rău în altă parte — mai cu seamă, de mentalitatea vedetei care preține anumite roluri. Noi, cînd angajăm un actor, nu-i facem niciodată promisiuni : distribuțiile sînt în mod absolut la latitudinea regizorilor.

Cred că vom avea un an teatral bun, fiindcă trupa e în formă și atmosfera e favorabilă lucrului. Consider că cel mai mare câștig al nostru este modul cum decurge viața colectivului.

Redacția : Ascultîndu-vă, avem impresia că realizați, într-un fel specific, senin, viața comunitară spre care tind azi multe trupe de teatru din Europa.

La capătul acestei bogate și sincere discuții, nu-și au locul nici un fel de concluzii ; vă mulțumim că ne oferiți un document viu al activității și al climatului de creație și vă făgăduim să urmărim și pe viitor evoluția teatrului vostru.

P.S. Dincolo de obiectul concret al discuției, au fost sugerate redacției noastre câteva teme de cercetare de interes mai larg, prin care critica ar putea veni mai direct și mai sistematic în sprijinul creatorilor — informîndu-i și înlesnindu-le schimbul de opinii. Le reținem.